

L'any 2020 ha estat, sens dubte, l'any de la pandèmia de la Covid-19, un fenomen d'abast mundial que no manca de precedents, car les pandèmies són una constant al llarg de la història; però que en aquest cas ha presentat alguns trets específics, molts lligats a una època d'interrelació global accelerada. La vida quotidiana, l'activitat econòmica i l'estat d'ànim de les poblacions, afectades per les restriccions i l'experiència del dolor i la pèrdua, s'han ressentit fortament. De nou, s'ha posat de manifest la desigualtat, social i —de manera especialment punyent— generacional. Els sectors socials de menys recursos han patit més, i la gent de més edat ha sofert en proporcions més altes l'embat de la malaltia.

Més enllà d'especulacions —que també n'hi ha hagut, com sempre ha passat històricament— que voldrien veure en la pandèmia el símbol i el símptoma —l'anunci— d'una època de davallada (a poc que mirem, totes les èpoques es perceben en termes de «crisi» i de «davallada»), el cert és que la societat ha respost amb una gran dosi de responsabilitat. Tret dels *negacionistes*, és clar, presoners d'un preocupant pensament màgic. També cal constatar que el sistema sanitari i els seus professionals han donat el millor de si mateixos, i que l'esforç dels investigadors i científics ja ha retut, com es podia preveure, fruits tangibles en forma de les vacunes, que aviat contribuiran a posar fi al malson. En aquest número de *L'Espill* publiquem dos importants articles a càrrec d'especialistes de primer nivell —Ferran Martínez Navarro i Josep Lluís Barona— que expliquen l'origen, el context i les perspectives de la pandèmia.

Però el 2020 ha estat també l'any en què va caure en el descrèdit i en les urnes —com pertoca— la utopia reaccionària del president nord-americà Donald Trump, consistent a exacerbar els antagonismes de tot tipus dels Estats Units per tal de teixir un relat de supremacisme de consum intern i d'amenaça exterior. Un món tan complex i interrelacionat com l'actual, en el qual s'imposa harmonitzar interessos i visions altament contradictoris, tenia en Trump —el gran simplificador, el demagog imprevisible— un greu perill. Qualsevol accident, qualsevol incident, en mans d'una personalitat tan inestable, podria haver derivat en una catàstrofe inimaginable. I sense arribar a aquests extrems, el balanç del seu mandat ja és per si mateix esfereïdor...

Interessos i visions contradictoris, i tant. Realitats intractables, o de difícil resolució, com ara la desarticulació de societats de base agrària, els estats fallits, l'explosió demogràfica, les pressions migratòries, els conflictes territorials per recursos escassos, la frustració que genera una globalització descompensada, el terrorisme islamista, les pulsions populistes... I com a teló de fons la crisi climàtica, la necessitat d'aturar la dinàmica infernal de l'explotació desconsiderada de recursos no renovables, l'imperatiu de posar fi a la contaminació dels oceans, a les emissions que afavoreixen l'efecte hivernacle. La gran contradicció del món contemporani, que oposa les necessitats insatisfetes de milions de persones i l'exigència de reconduir una dinàmica socioeconòmica descontrolada, en un context de societats i cultures instal·lades en etapes històriques altament diferenciades, amb mentalitats i visions del món antagòniques. Una gran contradicció —un món de asincronies— que necessita cirurgia fina, i no el traç gruixut i groller que ha personificat al llarg d'uns anys desastrosos —i perillosos— el mal exemple d'un president que afortunadament ha estat acomiadat pels seus conciutadans.

I és en aquest context global, que inclou els avatars de la Unió Europea com a factor positiu, que cal abordar la complexa travessa política a Espanya i als nostres països. És del tot evident que els límits i les possibilitats de la democràcia estan sotmesos a una dura prova a Espanya. I que el futur de Catalunya, i de la relació amb el País Valencià i les Illes, han entrat en una nova fase. D'aquestes qüestions, ens n'ocuparem en números successius. L'entrada en una nova dècada del nou segle ha de comportar canvis i reconsideracions. En tots els sentits. Els materials inclosos en aquest nou lliurament de *L'Espill* —el dossier sobre feminisme, les aportacions sobre la pandèmia, els diversos articles i ressenyes, l'entrevista amb Burhan Sönmez, el text ja clàssic de Spivak «Poden parlar els subalterns?»—, en realitat son suggestions de cara a repensar un món en transformació, que ens exigeix eixir de rutines intel·lectuals i també repensar-nos nosaltres mateixos. *L'Espill*, com tothora, vol ser un revulsiu.